

**Приватний вищий навчальний заклад
«Медико-Природничий Університет»**

м. Миколаїв

СИЛАБУС

Навчальна дисципліна	Конфліктологія
Освітньо-професійна програма	Психологія
Освітньо-професійний ступінь	Перший (бакалаврський)
Спеціальність	053 Психологія
Галузь знань	05 «Соціальні та поведінкові науки»
Статус дисципліни	Вибіркова
Форма навчання	Очна
Рік навчання/семестр	IV рік, семестр 7
Кількість кредитів ECTS/ Обсяг	Кредитів 5 усього годин 150 лекцій 24 семінарські 48 самостійна робота 78
Викладач ПП	
E-mail, контактний телефон викладача	
Посилання на сайт	
Консультації	За графіком впродовж навчального року
Анотація до курсу	Курс "Конфліктології" найбільш тісно пов'язан з такими галузями психології, як соціальна та психологія праці, які становлять теоретичну основу для вирішення прикладних задач при роботі психолога з колективом, іншими соціальними групами. Протягом багатьох століть вчені уми світу працюють над тим, щоб зрозуміти природу конфлікту та запропонувати ефективний засіб для виходу з них. Уникнути конфліктів і їх наслідків у принципі неможливо, тому необхідно ознайомитися з досвідом їх вирішення, навчитися дотримуватися певних існуючих правил, спрямованих на врегулювання конфліктів. Сучасні умови господарювання, прискорення змін та в ускладнення зовнішнього середовища, в якому функціонує організація, високий ступінь невизначеності розвитку подій зумовлюють значення ефективного управління конфліктами, що виникають на підприємстві. Таким чином, знання, отримані при вивченні конфліктології, не тільки сприятимуть удосконаленню професійних якостей людини, але й збагатять його особистий життєвий досвід.
Мета та завдання курсу	Мета: формування системи знань про природу конфліктів, набуття практичних навичок в їх розв'язанні, вироблення вмінь прогнозувати і контролювати конфліктну ситуацію, формуванні навичок та вмінь

інформаційноаналітичної та комунікаційної роботи в контексті переговорних процесів та постконфліктного будівництва.

Завдання: надати пізнавально-теоретичні знання про сутність, причини, форми, динаміку соціальних конфліктів та шляхи їх розв'язання і попередження, а також практичні навички допомоги людям в розумінні поведінки у конфліктній ситуації.

Передумови вивчення дисципліни: є загальні закономірності виникнення, динаміки та закінчення конфліктів. Конфліктність обумовлена зростанням складності та різноманіття соціальних процесів і явищ, недостатнім взаєморозумінням між людьми, впливом зовнішнього середовища й т.д.

Протягом багатьох століть вчені уми світу працюють над тим, щоб зрозуміти природу конфлікту та запропонувати ефективний засіб для виходу з них.

Відзначимо, що негативні і позитивні функції конфлікту, їх роль в житті людей, діяльності організацій багато в чому залежить від навичок конструктивного регулювання усвідомлених протиріч і проблем, чого можна домогтися за допомогою дисципліни «Конфліктологія».

Конфліктологія спирається на знання таких галузей психологічного знання як загальна психологія, вікова психологія, соціальна психологія, психологія спілкування, психологія малих груп, психодіагностика, психокорекція, а також пов'язана з філософією (етикою), соціологією, педагогікою, естетикою, анатомією і фізіологією людини, економічними науками, етнологією, педіатрією, кібернетикою тощо. Міжпредметні зв'язки психології з іншими науками дають змогу глибше пізнати психічні явища, фактичні процеси.

Очікувані результати навчання: В результаті вивчення дисципліни студент **має знати:**

- поняття, загальну характеристику конфлікту;
- просторові, часові та системні межі конфлікту;
- функції конфлікту та динаміку розвитку конфлікту;
- основні структурні елементи конфлікту;
- класифікації конфліктів;
- особливості поведінки особистості в конфлікті;
- шляхи розв'язання конфліктів конструктивними методами;
- особливості переговорного процесу в конфлікті;
- стратегії і тактики переговорного процесу в конфлікті;
- аналітичний інструментарій сучасних конфліктів;

методи та засоби забезпечення ефективного управління конфліктами **має вміти:**

- діагностувати і аналізувати конфлікт з визначенням основних конфліктологічних понять;
- кваліфіковано інтерпретувати матеріали спостереження та спілкування з клієнтами;

	– використовувати різноманітні методи управління та попередження конфліктів в конкретних умовах; – переконливо викладати наукові психолого-педагогічні погляди щодо конфліктних ситуацій та засобів вирішення конфліктів з метою педагогічного впливу на клієнтів; – обирати та застосовувати адекватні моделі поведінки особистості в конфліктній взаємодії. – визначати основні структурні елементи конкретного конфлікту та аналізувати динаміку протікання конфлікту; – передбачати наслідки конфліктів; – виділяти умови попередження, послаблення та розв’язання конфліктів; – емоційно коректно реагувати на емоційний стан іншої сторони в конфлікті, обґрунтовано підходити до прояву власних емоцій; – протидіяти маніпуляціям іншої сторони у конфлікті; конструктивно використовувати маніпулятивні прийоми у переговорному процесі; – орієнтуватись у виборі стратегій і тактик переговорного процесу в конфлікті, ефективно його проводити; – орієнтуватись у виборі моделі поведінки адекватної конфліктній ситуації під час переговорів; – присікати та уникати агресивних насильницьких форм розв’язання конфліктів; – готувати рекомендації і пропозиції для прийняття рішень у процесі врегулювання кризових ситуацій.
Програмні результати навчання	
Під час вивчення дисципліни «Конфліктологія» у здобувачів вищої освіти мають сформуватися компетентності: I. Загальні: ЗК 1.Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 7. Здатність генерувати нові ідеї. ЗК 8. Навички міжособистісної взаємодії. II. Фахові: ФК 08. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову). ФК 09. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту. ФК 14. Здатність визначати й пояснювати психологічні механізми формування, функціонування та розвитку психічних явищ, процесів, властивостей, виокремлювати причини та фактори, що диференціюють характер їх індивідуального функціонування та розвитку. ФК 15. Здатність виявляти толерантність до міжкультурних форм самовираження й само здійснення індивідуальності, до несхожості наукових поглядів, методологічних підходів тощо. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен досягти таких програмних результатів навчання: ПРН 1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв’язання . ПРН 2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань для розуміння спеціальних розділів психології з метою майбутньої спеціалізації та освоєння міждисциплінарного зв’язку. ПРН 11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки та	

індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.

ПРН 12. Скласти та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, тренінгів відповідно до вимог замовника.

ПРН 13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб відповідно до віку.

ПРН 14. Ефективно виконувати різні ролі у процесі вирішення фахових завдань, демонструвати лідерські якості і вміння узгоджено працювати в аудиторії самостійно та під керівництвом викладача.

ПРН 15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку, вміло використовувати психотерапевтичні прийоми і прийоми впливу на свідомість і поведінку.

ПРН 16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога, що визначають професійну поведінку і стосунки з людьми в суспільстві.

ПРН 17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

Зміст курсу

№ з/п	ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ	Кількість годин
1	Тема 1. Історико-методологічні основи конфліктології.	2
2	Тема 2. Характеристика конфлікту як соціально-психологічного феномену.	2
3	Тема 3. Теорії механізмів виникнення конфліктів.	2
4	Тема 4. Теорії поведінки особистості в конфлікті.	2
5	Тема 5. Типологія конфліктів та їх особливості.	2
6	Тема 6. Конфлікти соціальної сфери.	2
7	Тема 7. Технології ефективного спілкування та раціональної поведінки в конфлікті.	2
8	Тема 8. Технології управління конфліктами.	4
9	Тема 9. Посередницька діяльність у розв'язанні конфліктів.	2
10	Тема 10. Психологія переговорного процесу з розв'язання конфліктів.	4
	Усього:	24
№ з/п	ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	Кількість годин
1	Тема 1. Історико-методологічні основи конфліктології.	4
2	Тема 2. Характеристика конфлікту як соціально-психологічного феномену.	4
3	Тема 3. Теорії механізмів виникнення конфліктів.	4
4	Тема 4. Теорії поведінки особистості в конфлікті.	6
5	Тема 5. Типологія конфліктів та їх особливості.	6
6	Тема 6. Конфлікти соціальної сфери.	4
7	Тема 7. Технології ефективного спілкування та раціональної поведінки в конфлікті.	4
8	Тема 8. Технології управління конфліктами.	6
9	Тема 9. Посередницька діяльність у розв'язанні конфліктів.	6
10	Тема 10. Психологія переговорного процесу з розв'язання конфліктів.	4
	Усього:	48

№ з/п	ТЕМИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	Кількість годин
1	Тема 1. Історико-методологічні основи конфліктології.	4
2	Тема 2. Характеристика конфлікту як соціально-психологічного феномену.	4
3	Тема 3. Теорії механізмів виникнення конфліктів.	4
4	Тема 4. Теорії поведінки особистості в конфлікті.	6
5	Тема 5. Типологія конфліктів та їх особливості.	6
6	Тема 6. Конфлікти соціальної сфери.	4
7	Тема 7. Технології ефективного спілкування та раціональної поведінки в конфлікті.	4
8	Тема 8. Технології управління конфліктами.	6
9	Тема 9. Посередницька діяльність у розв'язанні конфліктів.	6
10	Тема 10. Психологія переговорного процесу з розв'язання конфліктів.	4
	Усього:	78

Пререквізити	загальна психологія, вікова психологія, соціальна психологія, психологія спілкування, психодіагностика, психокорекція, а також пов'язана з філософією (етикою), соціологією, педагогікою, анатомією і фізіологією людини, економічними науками тощо.
Кореквізити	
Постреквізити	Післядипломне навчання та також закладає фундамент для подальшого засвоєння здобувачами знань та вмінь з циклу дисциплін професійної та практичної підготовки за освітнім рівнем магістр
Методи навчання	Методи навчання: способи, якими забезпечується набуття здобувачами відповідних компетенцій через засвоєння програмного матеріалу та активізацію навчального процесу, а саме (обрати необхідне): • для всіх видів занять: робота з літературою; пояснення; дискусія; диспут; • для лекційних занять: лекція; бесіда; ілюстрування; • для семінарських занять: вправа; практична робота; • методи контролю і самоконтролю: фронтальне опитування; контрольні роботи; контрольні тестові роботи програмованого типу (перелік запитань і можливі варіанти відповідей). Альтернативно може застосовуватися наступна класифікація методів навчання: пояснювально-ілюстративний метод; проблемного викладу; частково-пошуковий метод; дослідницький. Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання виступають: • залік; • стандартизовані тести; • аналітичні звіти, реферати, есе; • презентації результатів виконаних завдань та досліджень; • студентські презентації та виступи на наукових заходах; • інші види індивідуальних та групових завдань.
Засоби діагностики	Форма поточного контролю – усне опитування,

	тестування на практичних заняттях, виконання індивідуальних завдань. Періодична форма контролю – виконання контрольних робіт, планів, колоквиуми, творчі роботи. У процесі навчання студентів використовуються наступні методи контролю: методи усного контролю, методи письмового контролю, методи практичного контролю, дидактичні тести, спостереження, методи програмованого контролю. Відповідно до вимог регламенту навчального процесу для успішного засвоєння знань студентами та об'єктивного їх оцінювання здійснюється: • систематичний поточний контроль знань під час практичних занять у формі вибіркового усного опитування та практичних завдань, підготовки доповідей за темою заняття, доповнень до доповідей, участі в обговоренні, презентації самостійних завдань. • модульний контроль у формі стандартизованого опитування за теоретичними питаннями, написання студентами поточних письмових тестових завдань, практичних завдань за означеними модулями.
Засоби контролю	поточний контроль, підсумковий контроль (залік)
Перелік питань до підсумкового контролю вивчення курсу	
1. Об'єкт і предмет конфліктології: сучасні підходи до визначення. 2. Принципи і методи конфліктології. 3. Закони та категорії конфліктології. 4. Зв'язок з іншими науками. 5. Психодіагностика як засіб прогнозування конфлікт 6. Особливості та зміст превентивної психології конфлікті 7. Подолання конфліктогенів спілкування. 8. Психологічні шляхи зниження рівня конфліктності особистості. 9. Психологічні шляхи зниження рівня конфліктності особистості. 10. Поняття «маніпуляції», «маніпулятивні прийоми». 11. Маніпуляції в переговорному процесі, засновані на «правилах етикету» і «справедливості». 12. Маніпуляції, спрямовані на пониження опонента 13. Використання в переговорному процесі «заборонених прийомів». 14. Національні стилі поведінки в переговорних проц і річних країн, спрямованих на протидію маніпуляціям. 15. Передумови формування конфліктологічних ідей: давні часи. 16. Розвиток конфліктології в рамках соціологічної науки. 17. Розвиток конфліктології в рамках психологічної науки. 18. Передумови формування конфліктологічних ідей: середні віки. 19. Поєднання біологічного та психологічного підходів новим поколінням соціологів (У.Беджгот, Д.Гумплович, Г.Ратценховер). 20. Сучасне зародження теорії конфлікту (Дж.Рекс). 21. Фундаментальні поняття теорії Е.Дюркгейма та їх зв'язок з конфліктологією. 22. Продовження досліджень Р.Мертоном, Т. Парсонсом. 23. Внесок Р.Дарендорфа в розвиток конфліктології як науки. 24. Міжособистісні конфлікти: загальна характеристика. 25. Основні відмінності в різних підходах до вивчення міжособистісних конфліктів. 26. Види та причини міжособистісних конфліктів. 27. Чинники та форми прояву міжособистісних конфліктів. 28. Процес і способи вирішення деструктивної і конструктивної функції конфліктів.	

29. Фази міжособистісної конфліктної взаємодії.
30. Конфлікти, що обумовлені недоліками освітнього менеджменту та помилками в управлінській діяльності.
31. Конфліктна протидія і види міжособистісних конфліктів.
32. Конструктивна і деструктивна функція міжособистісних конфліктів.
33. Конфлікти в суспільстві, в різних сферах взаємодії людей: загальна характеристика.
34. Сімейні конфлікти: загальна характеристика.
35. Конфлікти у педагогічній взаємодії: загальна характеристика.
36. Причини конфліктів у дітей різного віку в галузі освіти.
37. Конфлікти в студентському житті молоді.
38. Конфлікти в середовищі професорсько-викладацького складу.
39. Конфлікти в організаціях та у сфері управління.
40. Політичні конфлікти в сучасних умовах: загальна характеристика.
41. Етнічні конфлікти та етнічні стереотипи: загальна характеристика.
42. Поняття конфлікту та природа конфлікту.
43. Рівні соціальної організації конфлікту.
44. Сутність, межі, функції конфлікту.
45. Суб'єкти соціальних конфліктів. Суб'єктивна сторона конфлікту.
46. Соціальна стратифікація і соціальна мобільність як передумови конфлікту.
47. Суспільна криза і катастрофа.
48. Динаміка соціального конфлікту.
49. Рушійні сили конфліктів.
50. Об'єктивні та суб'єктивні причини виникнення конфліктів.
51. Мотивація конфліктів.
52. Конфлікти потреб та інтересів.
53. Конфлікт цінностей і норм.
54. Специфіка сприйняття конфліктної ситуації. Управління конфліктною ситуацією.
55. Розвиток конфлікту.
56. Етапи конфлікту.
57. Характеристика зовнішніх дій у протистоянні.
58. Особливості погрози як способу впливу на супротивника.
59. Особливості і механізми розвитку конфлікту.
60. Форми завершення конфлікту.
61. Особливості динаміки конфлікту.
62. Учасники конфлікту.
63. Альтернативи чи стратегії конфліктної поведінки.
64. Управління конфліктом.
65. Розв'язання і регулювання конфлікту.
66. Діагностика у ході розв'язання конфлікту.
67. Технології, засоби і методи врегулювання конфліктів.
68. Технології консенсусу і компромісу.
69. Технології конфліктного медіаторінгу.
70. Правові засоби розв'язання конфліктних ситуацій.
71. Виявлення конфліктів та робота з ними.
72. Комунікативні навички у прийнятті рішень.
73. Силові методи в конфлікті.
74. Технології вирішення конфліктів.
75. Умови і фактори конструктивного вирішення конфліктів.
76. Карта конфлікту.
77. Алгоритм вирішення конфліктів.
78. Поняття переговорів та їх функції.
79. Стратегії ведення переговорів.

80. Динаміка переговорів. Підготовка до переговорів.
81. Ведення переговорів.
82. Зміст етапу «уточнення інтересів і позицій» в переговорах.
83. Етап «обговорення» в переговорах: мета, зміст, чинники успішності.
84. Етап «досягнення згоди» в переговорах: мета, зміст, чинники успішності.
85. Проблема попередження конфліктів.
86. Сутність поняття «превенція» в конфліктології. Цілі превентивних дій.
87. Раннє попередження конфліктів.
88. Превентивна дипломатія.
89. Економічні заходи та використання збройних сил в конфлікті.
90. Структурна превенція в конфліктології.

Політика курсу

Навчальна дисципліна «Конфліктологія» є вибірковою дисципліною для здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми «Психологія» спеціальності 053 Психологія.

При вивченні навчальної дисципліни «Конфліктологія» здобувач виконує завдання згідно з навчальним планом та у відповідності до програми силабусу, що включають відвідування практичних занять, опрацювання інформаційних джерел та літератури, підготовку до занять, підготовку презентацій.

Запізнені завдання (письмові роботи). Здобувачам вищої освіти, які вчасно не мають можливості скласти домашні завдання викладач надає можливість для їх повторного виконання й складання у визначеним ним термін.

Академічна доброчесність. Очікується, що роботи здобувачів будуть їхніми оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної не доброчесності. Виявлення ознак академічної не доброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її не зарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Відвідування занять. Відвідувати усі види навчальних занять; вчасно інформувати деканат про неможливість відвідувати навчальні заняття, складати (перескладати) екзамени, заліки тощо через поважні причини; подати підтверджувальні документи, що засвідчують поважну причину, яка унеможливила відвідування навчальних занять, складання (перескладання) екзаменів, заліків тощо; ліквідовувати академічну заборгованість у встановлені терміни.

Література. Уся література, яку здобувачі вищої освіти не можуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Здобувачі заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Політика оцінювання курсу

Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації навчального процесу за кредитно-трансферною системою здійснюється шляхом поточного, кредитного, підсумкового (семестрового) контролю за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання.

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету. Підсумкова оцінка навчального курсу включає в себе оцінки з поточного контролю. У кожного компонента своя частка в загальній системі оцінок. У проміжних оцінках студент може набрати до 100 балів.

Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях, результати індивідуальної самостійної роботи за темами дисципліни, а також якість виконання студентом індивідуального завдання у вигляді аналізу, описів, демонстрацій на заняттях.

Модульна контрольна робота проводиться в письмовій формі та включає два теоретичні питання, відповіді на які дають можливість оцінити рівень оволодіння теоретичним матеріалом з сучасних теорій конфліктології, а також вміння застосовувати ці знання при аналізі різних видів конфліктів.

Зразок варіанту модульної контрольної роботи:

1. Проаналізуйте сучасні підходи до типології конфліктів.
2. Розкрийте особливості ведення переговорного процесу.

Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

№	Вид діяльності (завдання)	Максимальна кількість балів
1	Відповіді на семінарських заняттях (10х3)	30
2	Розробка ділової гри, тренінгу вирішення конфліктів	10
3	Написання контрольної роботи (4х3)	12
4	Ессе/Реферат/Презентація (вибір студента)	8
5	Залік	40
	Всього	100

Відповіді на групових. Всього для студентів *денної форми*, навчальним планом передбачено 10 групових занять, яке передбачає оцінювання. Відповідь на занятті оцінюється максимум в 2 бали, в результаті працюючи протягом семестру, студент має змогу отримати 20 балів.

2. Розробка ділової гри, тренінгу вирішення конфліктів. Максимальна кількість балів - 10 балів.

3. Підготовка презентації, ессе, реферату (вибір студента). Максимальна кількість балів – 8.

4. Написання контрольних робіт. Максимальна кількість балів – 12 (4х3).

Опитування на семінарах включає в себе: опитування по будь-якому питанню, винесеному на семінарське заняття (за вибором викладача), відповідь на питання інших студентів, відповідь на питання для повторення (з тем, що було вивчено раніше), вирішення ситуаційних завдань (*проведення консультативної справи за проблемою клієнта, розв'язання психологічної задачі в ході дискусії*) з необхідною аргументацією та посиланням на джерела літератури. Викликаються 8-10 студентів, які повинні дати відповіді на запитання. Максимальна кількість балів може бути виставлена студентам, підготовленим до відповідей на усі питання теми.

Оцінюючи відповідь, викладач керується такими критеріями, як: правильність відповідей на питання, повнота і конкретність відповіді, ступінь використання наукових і нормативних джерел, уміння пов'язати теорію з практикою, логіка і аргументованість викладу думок, культура мови.

Опитування на групових заняттях – форма контролю, яка дозволяє оцінити вміння студентів самостійно опрацьовувати матеріал та викладати його, відповідати на запитання викладача та колег. Максимальна оцінка за відповідь на семінарському занятті – 2-5 балів.

Критеріями для оцінювання виступають:

Оцінка 5 балів ставиться у випадку:

- студент вільно володіє, визначеними програмою, знаннями й уміннями;
- правильно і в достатній кількості добирає необхідні для відповіді факти;
- висловлює власне ставлення до навчального матеріалу;
- відповідь чітка і завершена;
- мова добра.

Оцінка 4 балів ставиться у відповідності з попередніми вимогами, але:

- студент має незначні ускладнення при використанні визначених програмою знань і умінь;
- при доборі фактів припускається незначних помилок;
- власне ставлення студентом висловлюється, але в аргументації зустрічаються окремі неточності;
- мова добра.

Оцінка 2-3 бали ставиться в такому випадку:

- студент користується лише окремими знаннями й уміннями;

- порушує логіку викладу;
- відповідь недостатньо самостійна;
- аргументація слабка;
- є суттєві помилки в знанні фактичного матеріалу та висновках;
- мова спрощена.

Оцінка 0-1 бали ставиться в разі незнання більшої частини матеріалу, відсутності будь-якої логіки викладу, а саме:

- студент не володіє необхідними для здійснення завдання вміннями;
- основного фактичного матеріалу не знає.

Контрольна робота може включати в себе теоретичні питання і творчі завдання. Відповідь на теоретичне питання повинна повністю його розкривати, але разом з тим бути лаконічною.

КР має відображати отримані студентом теоретичні та практичні знання під час лекцій та семінарських занять, а також результати самостійного опрацювання літератури. Використання конспекту або додаткової літератури під час виконання КР забороняється. Порушення цього правила приведе до зниження оцінки або до повторного виконання даного завдання індивідуально під час консультацій.

При виконанні контрольної роботи студентом обов'язковими є зазначення ним свого прізвища та номера варіанта. При невиконанні цієї вимоги робота оцінюється в 0 балів, оскільки немає можливості встановити її результати. Після перевірки КР та оголошення її результатів студентам надається можливість ознайомитись з власними роботами та завданнями для них, і при необхідності оспорити результати контрольної роботи.

Оцінка роботи здійснюється на підставі критеріїв: 1) повноти виконання завдань; 2) послідовності виконання завдань; 3) правильності відповідей; 4) акуратності виконання.

Підготувати та захистити реферат/презентацію/есе. Захист передбачає написання есе з теми, обраної студентом та презентацію його змісту. Захист здійснюється в усній формі на семінарському занятті (10 хв.). Структура доповіді: 1) тема роботи; 2) актуальність обраної проблеми; 3) основний зміст; 4) висновки. Доповідачу можуть бути задані питання з боку студентів і викладача. *Оцінюється повнота доповіді, правильність оформлення письмової роботи та повнота наданих відповідей на запитання.*

Критеріями оцінювання виступають: 1) повнота розкриття теми роботи (50%); 2) опора на першоджерела відповідно до теми роботи (30%); 3) дотримання вимог до структури роботи та технічного оформлення (20%).

Підготувати презентацію. Захист презентації передбачає презентацію повного змісту лекційного матеріалу у форматі Power Point. Захист здійснюється в усній формі на семінарському занятті (10 хв.). *Оцінюється повнота та наочність презентації.*

Критеріями оцінювання презентації виступають:

- усний захист презентації на семінарському занятті – виступ та відповіді на питання. Критерії захисту аналогічні критеріям опитування на групових заняттях (50%);

- повнота розкриття матеріалу у презентації з дотриманням вимог до структури роботи, що подані у цій програмі (50% оцінки).

Критерії оцінювання завдань для досягнення максимальної кількості балів

Оцінка роботи здійснюється викладачем відповідно до встановленої для даного виду робіт кількості балів. Оцінка робіт здійснюється, виходячи із повноти виконання завдання, правильності виконання завдання, творчого підходу при виконанні завдання (та своєчасності здачі роботи).

Нормативи оцінок:

«Відмінно»: - за глибоке засвоєння програмного матеріалу; - за повні відповіді на питання;

- вміння розв'язувати конкретні практичні завдання.

«Добре»:

- за повне засвоєння програмного матеріалу і вміння орієнтуватися в новому; - змістовні відповіді на запитання; - усвідомлене застосування знань для розв'язання практичних

завдань; - охайне оформлення роботи, у відповіді можуть бути окремі неточності.

«Задовільно»:

- за часткове, неповне висвітлення змісту питань комплексного завдання; - недостатнє вміння застосовувати теорію для розв'язання практичних задач; - неточність при формуванні записів; - завдання, в основному, виконане, мета досягнута, є розуміння основних положень матеріалу.

«Незадовільно»:

- за не опанування значної частини програмного матеріалу;
- за невиконане завдання;
- не розкриття змісту питань, незнання теорії основних питань і термінів;
- невміння розв'язувати задачі.

Оцінювання за такими видами робіт:

– Відповіді на семінарських заняттях оцінюються та всі інші види контролю крім підготовки презентації або реферату оцінюються за 5-бальною системою.

Презентація або реферат – за 5-бальною.

5- бальна оцінка відповідає рівням засвоєння знань, що зазначеним у таблиці:

Оцінка	15-бальна	10-бальна	5-бальна	3-бальна
Незадовільно	0-1	0	0-1	0
Задовільно	2-5	1-3	2-3	1
Добре	6-10	4-7	4	2
Відмінно	11-15	8-10	5	3

Якщо за поточного контролю студент отримав менше, ніж 21 бал, то він не допускається до складання заліку і вважається таким, що не виконав усі види робіт, що передбачаються навчальним планом з дисципліни «Конфліктологія».

Загальна оцінка за весь курс у 7 семестрі визначається за формулою: 60 балів за поточний контроль (визначається простим додаванням) + 40 балів за залік (письмовий, тестові завдання, усний захист).

За результатами сьомого семестру студент отримує підсумкову оцінку до 100 балів, що розраховується як накопичувальна оцінка та сумарний бал поточного контролю. Підсумковий контроль проводиться у вигляді атестації.

Шкала оцінювання ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C	задовільно	
64-73	D		
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендована література

Основна

1. Петрінко В.С. Конфліктологія: курс лекцій, енциклопедія, програма, таблиці. Навчальний

посібник. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2020. -360 с.

<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/63427/1/0057381.pdf>

2. Кавиліна Г.К. Конфліктологія: навчальний посібник Одеса: Видавництво ТОВ «Лерадрук», 2021. 153 с.

<http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/12440/1/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B%D1%96%D0%BA%D1%82%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F%D0%9A%D0%B0%D0%B2%D0%B8%D0%BB%D1%96%D0%BD%D0%BE%D0%B9.pdf>

3.Єременко Л.В., Ісакова О.І. Конфліктологія: посібник для самостійної роботи студентів Мелітополь: ФО-П Однорог Т. В., 2020. – 266 с.

<http://www.tsatu.edu.ua/shn/wp-content/uploads/sites/59/konfliktolohija-posibnyk-dlja-samostijnoyi-roboty-studentiv.pdf>

4. Нагаєв В.М. Конфліктологія: курс лекцій (модульний варіант): Навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2004. - 198 с.

<https://kpdi.edu.ua/biblioteka/%D0%9A/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%BB%D1%96%D0%BA%D1%82%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F%20%D0%9D%D0%B0%D0%B3%D0%B0%D1%94%D0%B2%20%D0%92.%D0%9C.PDF>

4. Види конфліктів // Конфліктологія : Підручник для вищих навчальних закладів. – К., 2003. – С. 83-106.

5. Використання психологічних засобів для розуміння конфліктів та управління ними // Конфліктологія : Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Л.І.Скібіцька. – К., 2009. – С. 87-116

6. Джерела і причини виникнення конфліктів в організаціях // Соціальна психологія організацій та управління : Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – К., 2010. – С. 323-329.

7. Дисципліна як засіб запобігання конфліктам // Конфліктологія : Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Л.І.Скібіцька. – К., 2009. – С. 59-63.

Додаткова:

1. Керівництво, стиль управління та лідерство у подоланні конфліктів // Конфліктологія : Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Л.І.Скібіцька. – К., 2009. – С. 200-232.

2. Конфлікт як соціальне явище // Конфліктологія та теорія переговорів : Підручник для студентів вищих навчальних закладів / Є.Б.Тихомирова, С.Р.Постоловський. – Суми, 2008. – С. 24-35.

3. Конфліктність сфер суспільного буття та шляхи їх подолання // Основи конфліктології та теорії переговорів : Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / М.В.Цюрупа. – К., 2009. – С. 149-190.

4. Конфліктологія: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Л. М. Ємельяненко, В. М. Петюх, Л. В. Торгова, А. М. Гриненко ; За заг. ред. В. Петюха, Л. Торгової. – К. : КНЕУ, 2005. – 315с.

5. Масові конфлікти в сучасному суспільстві // Конфліктологія та теорія переговорів : Підручник для студентів вищих навчальних закладів / Є.Б.Тихомирова, С.Р.Постоловський. – Суми, 2008. – С. 208-221.

6. Методи подолання конфліктів // Конфліктологія : Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Л.І.Скібіцька. – К., 2009. – С. 116-156.

7. Міжнародні конфлікти в сучасному суспільстві // Конфліктологія та теорія переговорів : Підручник для студентів вищих навчальних закладів / Є.Б.Тихомирова, С.Р.Постоловський. – Суми, 2008. – С. 221-237.

8. Міжособистісні і групові конфлікти//Конфліктологія. Психотехнології запобігання і управління конфліктами : Навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів. – К., 2007. – С. 140- 159.

9. Норма як основа оцінки конфліктної поведінки // Конфліктологія : Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Л.І.Скібіцька. – К., 2009. – С. 39-45.
10. Причини конфліктів, їхні функції та профілактика // Конфліктологія : Підручник для вищих навчальних закладів. – К., 2003. – С. 46-64.
11. Проблема запобігання, регулювання та розв'язування конфліктів // Конфліктологія та теорія переговорів : Підручник для студентів вищих навчальних закладів / Є.Б.Тихомирова, С.Р.Постоловський. – Суми, 2008. – С. 74-96.
12. Психологія вирішення конфліктів: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Уклад. В.О. Джелалі. – К.-Харків, 2006. – 320с.
13. Психологія конфліктів // Психологія: схеми, опорні конспекти, методики : Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К., 2007. – С. 122-162.
14. Психологія конфліктів // Психологія: схеми, опорні конспекти, методики : Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / М.С.Корольчук, В.М.Крайнюк, В.М.Марченко. – К., 2010. – С. 122-162.
15. Стрес як причина виникнення конфлікту // Конфліктологія : Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Л.І.Скібіцька. – К., 2009. – С. 232-256.
16. Управління конфліктами. Текст лекцій: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Г. В. Жаворонкова, О. М. Скібіцький, Т. В. Сівашенко, О. І. Туз. – К. : Кондор, 2011. – 172 с.